

การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย

นางสาวสุวรรณ กิตติเนาวรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๐

ISBN 974-567-691-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012753

i 10297613

AN ANALYTICAL STUDY OF NURSING CURRICULUM IN THAILAND

MISS SUWANNA KITTINOVARAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-691-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักสูตร วิทยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย
โดย   นางสาวสุวรรณา กิตติเนาวรัตน์
ภาควิชา   บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... *วชิราภย์* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วชิราภย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *จงกล* ..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์สวัสดิ์ จงกล)

..... *อุทรานันท์* ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์)

..... *โอทกานนท์* ..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... *บุญสวัสดิ์* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย
ชื่อ นิสิต   นางสาวสุวรรณา กิตติเนาวรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สังัด อุทรานันท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์
ภาควิชา   บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา   ๒๕๒๔

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย
๒. เพื่อเปรียบเทียบหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันการศึกษาพยาบาล
๓. เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์นี้ เป็นการวิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ หลักสูตรของสถาบันการศึกษาพยาบาลต่อไปนี้ ๑) สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยใน ส่วนกลาง ได้แก่ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และในส่วนภูมิภาค ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ ๓) สังกัดกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ ๔) สถาบันการศึกษาพยาบาลองค์กรการกุศล ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ๕) สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ จำนวนทั้งสิ้น ๖ หลักสูตร การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรจะทำการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ ๔ ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน และ การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ๒ ชุด ชุดที่ ๑ แบบวิเคราะห์หลักสูตร

พยาบาลศาสตร์ มีลักษณะเป็นตารางเลือกตอบ ปลายเปิด โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบ
 วิเคราะห์ แล้วนำไปวิเคราะห์หลักสูตร จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละ
 สถาบันที่เป็นเจ้าของหลักสูตร ตรวจสอบความถูกต้อง ชุดที่ ๒ แบบวิเคราะห์ความสอดคล้อง
 ระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖ มีลักษณะเป็น
 ตารางเลือกตอบ ปลายเปิด สร้างแบบวิเคราะห์โดยผู้วิจัย ยกร่าง "คำสำคัญ" จากแผน แล้ว
 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาลช่วยพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง ให้ได้แบบวิเคราะห์ที่
 สมบูรณ์และถูกต้อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มุ่งหวัง
 ให้บัณฑิตพยาบาลเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี และมีคุณธรรม
 จริยธรรม ส่วนจุดประสงค์ของหลักสูตรทุกสังกัด กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง ๓
 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

✓ รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบหลักสูตรที่ยึดสาขา
 วิชาหรือเนื้อหาวิชาเป็นหลัก นอกจากสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค คือ คณะ
 พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ใช้รูปแบบหลักสูตรยึดทักษะ กระบวนการด้วย และ
 สถาบันในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข คือ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ ที่ใช้รูปแบบยึดกิจกรรมและ
ปัญหาของสังคม และ ยึดทักษะ กระบวนการ ร่วมด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่นำการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน และเน้นให้
 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติภายใต้การนิเทศของผู้สอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธีผสม
 ผสานกัน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ลักษณะการประเมินผล ส่วนใหญ่ประเมินผล
 หลังเรียน โดยใช้ลักษณะการประเมินระหว่าง ๒ ลักษณะ ใน ๓ ลักษณะ ของการประเมินผล
 สำหรับเครื่องมือในการวัดผลส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบ และใช้เครื่องมือวัดเพียง ๑ ชนิด
 สำหรับวิธีการประเมินส่วนใหญ่วัดอิงกลุ่ม แต่การใช้วิธีการประเมิน ส่วนใหญ่ใช้การวัดทั้งวัด
 อิงกลุ่มและอิง เกณฑ์

สำหรับความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาการสาธารณสุข
แห่งชาติฉบับที่ ๖ มีคำศัพท์ที่เป็นความคิดรวบยอดทางสาธารณสุขในหลักสูตรของสถาบันต่าง ๆ
อยู่ระหว่างร้อยละ ๒๘.๔๗-๕๓.๕๗ ของคำศัพท์ที่เป็นความคิดรวบยอดทางสาธารณสุขในแผน
พัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖

Thesis Title   An Analytical Study of Nursing Curriculum in
   Thailand

Name   Miss Suwana Kittinouvarat

Thesis Advisor   Associate Professor Sa-Ngad Utranand, Ed.D.
   Assistant Professor Pranom Othaganont, Ed.D.

Department   Educational Administration

Academic year   1986

ABSTRACT

Purposes :

1. To study the nursing curriculum of nursing institutions in Thailand .
2. To compare the nursing curriculum of those nursing institutions .
3. To analyze the congruency of Nursing Curriculum and The sixth National Public Health Development plan .

Procedures :

The nursing curriculum from six institutions were selected as the sample of the study. The Ramathibodi Nursing School of Mahidol University and the Faculty of Nursing of Khon Kaen University were the representatives of the institutions under the auspices of the Ministry of University Affairs ; The Bangkok College of Nursing was the representative of the Ministry of Public Health ; The Air Force Nursing School was the representative of the Ministry of Interior and Ministry of Defence ; The Thai Red Cross College of Nursing was the representative of

the non-profit institution; and the McCormic Faculty of Nursing of Payab University was the representative of private institutions. The scope of the analytical study concerned with the four components which were objectives, the organization of contents and experiences, the delivery of experiences, and the measurement and evaluation.

Two types of the instrument were used. The first one was designed to validate the analytical results, and the second was designed to compare the congruency of the Nursing Curriculum and The Sixth National Public Health Development Plan .

Findings :

1. The results of the analytical study could be summarized as follows .-

(1) Most of the nursing curriculum had emphasized knowledge, responsibility, morality and ethics. Also , the objectives of all curriculum had covered the cognitive domain, affective domain and psychomotor domain.

(2) The contents and experiences of nursing curriculum was organized emphasized on the content, except the Faculty of Nursing of Khon Kaen University was emphasized on processes skills, and The Bangkok College of Nursing was emphasized on social activities and processes skills.

(3) The methods of teaching were emphasized on the knowledge or theoretical transmission as well as practice under teachers' supervision. In general teachers combines more than one instructional method for each section.

4) Mostly post-test was used for evaluating instructional outcomes. Teachers combined two out of three methods of evaluation namely pretest, formative and summative test. Paper - pencil test was popularly used as evaluation instrument. In most cases norm reference test was widely used, nevertheless both norm reference and criterion reference tests were also generally administered.

2. For the congruency of the Nursing Curriculum and the Sixth National Public Health Development Plan, it was found that about 28.57 to 53.57 percent of the key concepts stated in the Sixth National Public Health Development Plan occurred in the courses offered by the institutions.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สวัสดิ์ จงกล ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่ให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน นอกจากจะช่วยตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาสาระแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับคำแนะนำ เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง สำหรับการวิจัยในอนาคต

ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้ประสบกับเหตุการณ์ที่สะเทือนใจที่สุดในชีวิต คือ การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณพ่อ ร่มโพธิ์แก้ว ที่ให้กำเนิดชีวิตที่มีแต่ความสุขสบาย นับแต่นี้ต่อไปคงเหลือไว้แต่ความทรงจำ คำสั่งสอนอบรมที่ดียิ่งๆ จะเป็นพลังสำหรับลูกต่อไปในอนาคต

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่และพี่ ๆ ที่ให้ทั้งกำลังใจและทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย จนสามารถดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วง และขอขอบคุณหลาน ๆ บุคคลที่ใกล้ชิด ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้คณาจารย์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ในการศึกษาชั้นปริญญาโทของนักศึกษานี้ บุคคลที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือมาตลอดระยะเวลาการศึกษา ๒ ปี ที่จะต้องกล่าวถึงในโอกาสนี้ คือ นางสาวสุภา คงแนวดี เธอผู้ซึ่งเป็นเพื่อนแท้ตลอดกาล

สุวรรณา กิตติเนาวรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๖
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๗
วิธีดำเนินการวิจัย	๗
การเสนอผลการวิจัย	๙
๒ ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
ตอนที่ ๑ ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร	๑๐
ตอนที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย	๓๖
ตอนที่ ๓ แผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติ	๔๘
ตอนที่ ๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๖
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๖
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๘

	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๙
การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๓
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๕๔
บรรณานุกรม	๑๖๕
ภาคผนวก	๑๗๔
ภาคผนวก ก การพัฒนาหลักสูตรวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	๑๗๕
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๗๗
ภาคผนวก ค แบบวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์สถาบันต่าง ๆ	๑๘๒
ภาคผนวก ง แบบวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖	๒๖๕
ประวัติผู้วิจัย	๒๗๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	สรุปโครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันต่าง ๆ เปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย	๔๗
๒	จุดประสงค์ของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	๖๗
๓	ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) โรงเรียนพยาบาล รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	๗๐
๔	ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ใน หมวดวิชาชีพ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) โรงเรียน พยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	๗๔
๕	จุดประสงค์ของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๗๔
๖	ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	๘๑
๗	ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ใน หมวดวิชาชีพ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๘๗
๘	จุดประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	๙๔
๙	ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	๙๖
๑๐	ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ใน หมวดวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ	๑๐๐

ตารางที่	หน้า
๑๑ จุดประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ ...	๑๐๔
๑๒ ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาชีพ หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ	๑๐๖
๑๓ ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ใน หมวดวิชาชีพ หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ	๑๐๘
๑๔ จุดประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย	๑๑๑
๑๕ ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย	๑๑๓
๑๖ ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย	๑๑๖
๑๗ จุดประสงค์ของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ	๑๒๐
๑๘ ผลการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ	๑๒๒
๑๙ ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) คณะพยาบาลศาสตร์ แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ	๑๒๖
๒๐ เปรียบเทียบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์สถาบันต่าง ๆ	๑๓๑
๒๑ เปรียบเทียบรูปแบบการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ ในหลักสูตร พยาบาลศาสตร์สถาบันต่าง ๆ	๑๓๓
๒๒ เปรียบเทียบร้อยละของจำนวนรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์สถาบัน ต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะและการใช้กิจกรรมการเรียนการสอน	๑๓๔
๒๓ เปรียบเทียบร้อยละของจำนวนรายวิชา ในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์สถาบัน ต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน..	๑๓๗

ตารางที่

หน้า

๒๔	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖ ในด้านเนื้อหาสาระ รายวิชาในหมวดวิชาชีพสถาบันต่าง ๆ	๑๔๓
๒๕	เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ กับแผนพัฒนาพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ ๖	๑๕๒